

Sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare

Ert datum

Er beteckning

Vårt tjänsteställe, handläggare

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

HKV FST STÖD INFRA Fysplan
Lina Fihlén, fysplan@mil.se

Beslut om sektorbeskrivning med kriterier för riksintressen för totalförsvarets militära del (1 bilaga)

Bakgrund

Enligt förordningen med instruktion för Försvarsmakten¹ och hushållningsförordningen² är Försvarsmakten ansvarig för att lämna uppgifter samt hålla uppgifterna uppdaterade gällande riksintressen för totalförsvarets *militära del* enligt 3 kap. 9 § miljöbalken. Det innebär att Försvarsmakten är ansvarig för att identifiera, samråda, besluta och presentera underlag för riksintresseanspråk för totalförsvarets militära del.

Genom att säkerställa tillgång till ändamålsenliga mark- och vattenområden för totalförsvarets militära del skapas förutsättningar för Försvarsmakten och andra myndigheter inom totalförsvarets militära del att kunna nyttja, skapa och utveckla de förmågor som krävs för att fullgöra Försvarsmaktens huvuduppgift, förmågan att kunna försvara Sverige och allierade mot ett väpnat angrepp med utgångspunkt i det kollektiva försvaret inom Nato. Riksintressen är ett verktyg som kan nyttjas för att bidra till att skapa dessa förutsättningar.

Boverket har en samordnande roll gällande de statliga myndigheternas arbete med underlag för tillämpningen av riksintressebestämmelserna. I Boverkets vägledning³ rekommenderar Boverket att samtliga myndigheter som är ansvarig för riksintressen beslutar om och redovisar en sektorbeskrivning samt vilka

¹ Förordningen (SFS 2024:1333) med instruktion för Försvarsmakten.

² Förordningen (SFS 1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden.

³ Boverket (2017), *Vägledning för nationella myndigheters underlag, beslut och redovisning rörande anspråk på riksintressen 3 kap. miljöbalken*. Promemoria 3190/201.

(LFI)

Postadress
Försvarsmakten
107 85 StockholmBesöksadress
Lidingövägen 24Telefon
08-788 75 00Telefax
08-788 77 78E-post, Internet
exp-hkv@mil.se
www.forsvarsmakten.se

kriterier som används vid identifiering av riksintresseanspråk. Till följd av en ändring i hushållsförordningen, gällande att Boverket ska ges möjlighet att yttra sig innan beslut om nya eller förändrade riksintresseanspråk, har Boverkets fattat beslut om att deras vägledning utgör underlag för Boverkets granskning⁴.

Utifrån bakgrunden ovan konstateras att en sektorbeskrivning med kriterier utgör ett nödvändigt verktyg för Försvarsmaktens och totalförsvarets militära dels fortsatta arbete med att aktualisera, revidera och peka ut nya riksintressen och områden av betydelse i syfte att säkerställa tillgång till ändamålsenliga mark- och vattenområden för totalförsvarets militära del.

Samråd

Samråd av sektorbeskrivningen och kriterierna har i enlighet med Boverkets rekommendationer genomförts med Boverket och andra riksintressemyndigheter.

En remissversion av sektorbeskrivningen (exklusive kriterierna) har varit på samråd under juli – september 2023 (FM2023-17468:1, daterad 2023-07-04). Samråd av en ny remiss av sektorbeskrivningen tillsammans med kriterierna som ett samlat dokument genomfördes under november 2023 – januari 2024 (FM2023-17469:16, daterad 2023-11-23). Efter avslutade samråd har inkomna synpunkter analyserats och dokumentet har reviderats både utifrån synpunkterna samt uppdaterats med aktuella mål och förutsättningar för det militära försvaret.

Under det senaste samrådet framförde bland annat Boverket och Länsstyrelsen Västra Götaland synpunkter om att kriterierna uppfattas som generella och delvis svåra att förstå. I den reviderade versionen av sektorbeskrivningen som nu beslutas om så har kriterierna inte i någon större utsträckning formulerats om eller preciserats ytterligare, men Försvarsmakten noterar behovet av att förtydliga och utveckla exempel på vad kriterierna kan innebära och syfta till. Då målbilden med sektorbeskrivningen och kriterier är att denna ska vara beständig över tid har Försvarsmakten valt att inte bli mer detaljerad i detta dokument. Försvarsmakten avser istället prioritera informations- och kommunikationsinsatser mot framför allt Boverket och länsstyrelserna för att skapa en fördjupad förståelse kring kriterierna och förutsättningarna för totalförsvarets militära del inom ramen för riksintressesystemet. Försvarsmakten avser även arbeta vidare med frågan om hur detta kan tydliggöras mer i till exempel värdebeskrivningar med mera.

Aktualitet och fortsatt arbete

Sektorbeskrivningen med kriterier är framtagen med en ambition att vara giltigt och aktuellt över tid. Då totalförsvaret just nu befinner sig i tillväxt och utveckling så bedöms att sektorbeskrivningen kommer behöva ses över och vid behov revideras i samband med nya försvarspolitiska inriktningsbeslut, ändringar

⁴ Boverket (2023), *Beslut om samråd enligt förordning om hushållning med mark- och vattenområden*. Beslut 3800/2023.

av Försvarmaktens myndighetsinstruktion eller liknande beslut som kan komma att förändra kraven på och förutsättningarna för det militära försvaret.

Parallellt med arbetet att ta fram och hålla denna sektorbeskrivning aktuell så fortsätter Försvarmakten arbetet med översyn, revidering och aktualisering av riksintresseanspråken för totalförsvarets militära del. Det avser bland annat utveckling av både interna och externa underlag som ligger till grund för arbetet med riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del. Utvecklingsarbetet behöver fortsätta att prioriteras de kommande åren för att möta både externa och interna krav, målsättningar och behov. Inte minst är det en prioriterad fråga hur områden och intressen som omfattas av sekretess kan omhändertas i samhällsplaneringen på ett säkert och ändamålsenligt sätt, genom till exempel riksintressesystemet.

Beslut

I beredningen av ärendet har deltagit representanter för myndigheterna Försvarets radioanstalt, Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarets materielverk och Fortifikationsverket

Sektorbeskrivning med kriterier för riksintressen för totalförsvarets militära del har beslutats av generalmajor Stefan Sandborg. I den slutliga handläggningen har dessutom ställföreträdande avdelningschef Mikael Klein, major Anders Edholm och försvarsjurist Johanna Alterman deltagit och som föredragande samhällsplanerare Lina Fihlén.

Sandborg, Stefan

C FST STÖD

Handlingen är fastställd i Försvarmaktens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.

Sändlista

Boverket
Havs- och vattenmyndigheten
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Naturvårdsverket
Post- och telestyrelsen
Riksantikvarieämbetet
Sametinget
Statens energimyndighet
Strålsäkerhetsmyndigheten
Sveriges geologiska undersökning
Trafikverket
Tillväxtverket

Länsstyrelsen Blekinge
Länsstyrelsen Dalarna
Länsstyrelsen Gotland
Länsstyrelsen Gävleborg
Länsstyrelsen Halland
Länsstyrelsen Jämtland
Länsstyrelsen Jönköping
Länsstyrelsen Kalmar
Länsstyrelsen Kronoberg
Länsstyrelsen Norrbotten
Länsstyrelsen Skåne
Länsstyrelsen Stockholm
Länsstyrelsen Uppsala
Länsstyrelsen Värmland
Länsstyrelsen Västra Götaland
Länsstyrelsen Västernorrland
Länsstyrelsen Västmanland
Länsstyrelsen Västerbotten
Länsstyrelsen Västernorrland
Länsstyrelsen Örebro
Länsstyrelsen Östergötland

För kännedom

Försvarets radioanstalt
Försvarets materielverk
Totalförsvarets forskningsinstitut
Fortifikationsverket
Försvarsdepartementet

SEKTORBESKRIVNING MED KRITERIER FÖR RIKSINTRESSEN FÖR TOTALFÖRSVARETS MILITÄRA DEL

INNEHÅLL

1. INLEDNING	3
1.1. Bakgrund och syfte	3
1.2. Länshänvisning och aktualitet	3
2. BESKRIVNING AV SEKTORN	4
2.1. Totalförsvarets <i>militära del</i>	4
2.2. Nationella och internationella mål för totalförsvarets <i>militära del</i>	5
2.3. Nationellt viktiga mark- och vattenområden för totalförsvarets <i>militära del</i> ...	6
2.4. Sektorns framtida anspråk	7
2.5. Sektorns arbete med riksintressen och områden av betydelse	7
2.6. Behov av sekretess och hantering av sekretessbelagd information	8
2.7. Vanliga synergier och konflikter med andra intressen	9
3. KRITERIER FÖR RIKSINTRESSEN OCH OMRÅDEN AV BETYDELSE	11

1. INLEDNING

1.1. Bakgrund och syfte

Enligt hushållningsförordningen är Försvarsmakten ansvarig för att lämna uppgifter samt hålla uppgifterna uppdaterade gällande riksintressen för totalförsvarets *militära del* enligt 3 kap. 9 § miljöbalken.¹

Myndigheter som ansvarar för riksintressen rekommenderas som en del i det arbetet att ta fram en sektorbeskrivning med kriterier för riksintressen. Detta dokument utgör sektorbeskrivning med kriterier för riksintressen för totalförsvarets *militära del* i enlighet med vad som framgår av Boverkets vägledning för nationella myndigheters underlag, beslut och redovisning rörande anspråk på riksintressen 3 kap. miljöbalken².

Sektorbeskrivningen vänder sig främst till dem som arbetar med fysisk planering i Sverige i processer och ärenden där riksintressen ska beaktas. Dokumentet riktar sig både till dem som arbetar med detta inom Försvarsmakten och andra myndigheter inom totalförsvarets militära del, men framför allt till länsstyrelser, kommuner, statliga myndigheter och andra aktörer som berörs av riksintressen för totalförsvarets militära del.

1.2. Lëshänvisning och aktualitet

Utöver denna inledning så består sektorbeskrivningen av två delar. Den första delen beskriver sektorn mer övergripande och den andra delen redogör för kriterier för riksintressen totalförsvarets militära del.

Sektorbeskrivningen har ambitionen att vara giltigt och aktuellt över tid. Eftersom totalförsvaret just nu befinner sig i tillväxt och utveckling så bedöms att sektorbeskrivningen kommer behöva ses över och vid behov revideras i samband med nya försvarsbeslut eller liknande beslut som kan komma att förändra kraven på och förutsättningarna för det militära försvaret.

¹ Förordningen (SFS 1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden

² Boverket (2017), *Vägledning för nationella myndigheters underlag, beslut och redovisning rörande anspråk på riksintressen 3 kap. miljöbalken*. Promemoria 3190/2014.

2. BESKRIVNING AV SEKTORN

2.1. Totalförsvarets *militära del*

Totalförsvaret är verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Under högsta beredskap är totalförsvaret all samhällsverksamhet som då ska bedrivas.³

Totalförsvaret utgörs av det militära försvaret och det civila försvaret. Med militärt försvar avses i huvudsak den verksamhet som bedrivs av Försvarsmakten med stöd av andra försvarsmyndigheter, delar av de frivilliga försvarsorganisationerna, delar av försvarsindustrin och eventuella militära samarbetspartners. Verksamheten inom det civila försvaret omfattar hela samhället och bedrivs av många olika aktörer som exempelvis statliga myndigheter, kommuner, regioner, näringsliv och frivilligorganisationer.

Som framgår i stycket ovan så bidrar fler aktörer till det militära försvaret och till de övergripande målen för totalförsvaret. Riksintressen för totalförsvarets *militära del* grundar sig därmed på behov av mark- och vattenområden från flera aktörer. I huvudsak utgörs det av behov från följande myndigheter där det nedan beskrivs kortfattat vad som är myndigheternas övergripande uppdrag och uppgifter.

- **Försvarsmakten (FM)** har som huvuduppgift att försvara Sverige och allierade mot ett väpnat angrepp med utgångspunkt i det kollektiva försvaret inom Nato. Utifrån Försvarsmaktens huvuduppgift så behöver ett militärt försvar upprätthållas och kontinuerligt utvecklas där grunden för det militära försvaret är förmågan till väpnad strid. Försvarsmakten ska därtill främja svensk säkerhet och hävda Sveriges territoriella integritet, bland annat genom att upptäcka och avvisa kränkningar mot det svenska territoriet. Ytterligare exempel på uppgifter är att Försvarsmakten ska organisera krigsförband och vidta de förberedelser i övrigt som behövs för att kunna lösa huvuduppgiften. Försvarsmakten ska vidare ha en aktuell operationsplanering som ska omfatta alla nödvändiga resurser för att genomföra Försvarsmaktens verksamhet och Försvarsmakten ska vid behov omedelbart kunna påbörja operativ verksamhet.⁴
- **Försvarets radioanstalt (FRA)** har bland annat till uppgift att bedriva signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet samt följa förändringar i signalmiljön i omvärlden, den tekniska utvecklingen och signalskyddet. Myndigheten ska fortlöpande utveckla den teknik och metod som behövs för att bedriva verksamheten.⁵
- **Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)** har bland annat till uppgift att bedriva forskning samt metod- och teknikutveckling för totalförsvaret. Myndigheten har även till uppgift att bedriva försvarsunderrättelseverksamhet. Utöver detta ska

³ Lagen (SFS 1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap

⁴ Förordningen (SFS 2024:1333) med instruktion för Försvarsmakten

⁵ Förordningen (SFS 2007:937) med instruktion för Försvarets radioanstalt

myndigheten verka för samverkan mellan militär och civil forskning. Myndigheten forskar bland annat kring explosivämnen, flygsystem, radar, laser och andra sensorsystem samt skydd mot farliga ämnen.⁶

- **Försvarets materielverk (FMV)** har bland annat till uppgift att på uppdrag av Försvarsmakten hantera varor och tillhandahålla logistiktjänster samt att upphandla byggtreprenader, varor och tjänster. Myndigheten levererar allt från helikoptrar, ubåtar och flygplan till radarstationer och pansarerrängbilar till Försvarsmakten. För att kunna bistå Försvarsmakten och andra myndigheter med relevanta varor, så som utrustning och vapensystem, verifieras och valideras materiel och materielsystem på ett antal verksamhetsplatser i landet.⁷
- **Fortifikationsverket (FORTV)** ska ansvara för att förvalta en viss del av statens fasta egendom, såsom fastigheter avsedda för försvarsändamål. Myndigheten ska även bedriva fortifikatoriskt utvecklingsarbete för att säkerställa och utveckla kompetensen inom skydds- och anläggningsteknik. Dessutom ska myndigheten bedriva utvecklingsprojekt avseende skydds- och anläggningsteknik. Myndigheten ska även bedriva fortifikatoriskt utvecklingsarbete för att säkerställa och utveckla kompetensen inom skydds- och anläggningsteknik för det svenska samhällets behov.⁸

2.2. Nationella och internationella mål för totalförsvarets *militära del*

Det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa har över tid försämrats och ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. Sverige är sedan den 7 mars 2024 en del av försvarsalliansen Nato och det kollektiva försvar som alliansen utgör. Utöver medlemskap i Nato samarbetar även Sverige genom bilaterala avtal med andra nationer till förmån för den gemensamma militära förmågan.

Den militära delen av totalförsvarets övergripande uppgifter framgår i myndighetsförordningar och anges även i regeringens inriktningsbeslut, i årliga regleringsbrev och i andra regeringsbeslut samt i annan lagstiftning och i riksdagsbeslut.

Regeringens styrning omsätts genom strategisk planering, militärstrategisk ledning, operationsplanering samt genomförandeledning, och genomförs inom tilldelade ansvarsområden. Den strategiska planeringen omhändertar resurssättandet av operativa förmågor, liksom utvecklingen, skapandet och vidmakthållandet av förmågorna.

Den 17 december 2024 fattade riksdagen beslut om totalförsvaret för åren 2025-2030. Beslutet anger att det övergripande målet för totalförsvaret ska vara att ha förmåga att försvara Sverige och vår befolkning mot väpnat angrepp, hävda vårt

⁶ Förordningen (SFS 2007:867) med instruktion för Totalförsvarets forskningsinstitut

⁷ Förordningen (SFS 2007:854) med instruktion för Försvarets materielverk

⁸ Förordningen (SFS 2007:758) med instruktion för Fortifikationsverket

lands självständighet, suveränitet och territoriella integritet samt medverka till försvaret av allierade.⁹

En väsentlig förändring från tidigare förutsättningar är att Natos förmågemål nu också är styrande för utformningen av de nationella förmågorna. Totalförsvaret ska utformas och dimensioneras för att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp och medverka till försvaret av allierade där uthållighet över en längre tid av säkerhetspolitisk kris eller krig är en nyckelfaktor.

Beslutet för åren 2025-2030 anger också förstärkningar inom alla domäner för den militära förmågan vilket kommer att påverka såväl omfattning som på vilket sätt mark- och vattenområden behöver nyttjas inom och bortom perioden.¹⁰

Målet för det militära försvaret ska vara att ha förmåga att

- Försvara Sverige mot väpnat angrepp,
- Hävda Sveriges territoriella integritet,
- Värna rättigheter och nationella intressen utanför svenskt territorium enligt medinternationell rätt,
- Inom ramen för Natos kollektiva försvar och uppgifter i övrigt, uppfylla Sveriges åtaganden som medlem i Nato,
- Främja vår säkerhet samt förebygga och hantera konflikter och krig genom att i fredstid genomföra operationer på vårt eget territorium och i närområdet samt delta i internationella fredsfrämjande insatser,
- Skydda samhället och dess funktionalitet genom att med befintlig förmåga och resurser bistå övriga samhället såväl i fred som vid höjd beredskap.

2.3. Nationellt viktiga mark- och vattenområden för totalförsvarets militära del

För att upprätta och utveckla ett militärt försvar utifrån mål och styrningar för totalförsvarets militära del så behöver det säkerställas att det finns förutsättningar att kunna bedriva nödvändig verksamhet över tid. Tillgången till, och nyttjande av, vissa mark- och vattenområden är av avgörande betydelse för att myndigheter inom totalförsvarets militära del ska kunna uppnå beslutade målsättningar och fullfölja sina uppdrag. I förarbetena till lagstiftningen om riksintressen så beskrivs detta som *”områden som måste få disponeras av totalförsvaret om den fastlagda försvarsgraden för landet ska kunna upprätthållas”*¹¹.

Detta kan till exempel vara områden som är direkt eller indirekt förutsättningsskapande för Försvarsmaktens operativa förmåga enligt den operationsplanering som myndigheten bedriver, inklusive områden som krävs för att öva och utbilda i förmågan till väpnad strid. Därtill kan det till exempel handla om områden som säkerställer möjligheten för aktörer inom totalförsvarets militära del att

⁹ Prop. 2024/25:34. *Totalförsvaret 2025-2030*.

¹⁰ Prop. 2024/25:34. *Totalförsvaret 2025-2030*.

¹¹ Prop. 1997/98:45. *Miljöbalk*.

nyttja militära anläggningar och tekniska system eller testplatser där forskning och utveckling kan bedrivas.

De områden som är av nationell betydelse för totalförsvarets militära del innehar ofta unika egenskaper vad avser exempelvis områdets lokalisering, storlek, topografi, markbeskaffenhet eller klimatförhållanden. Värdet av området kan även vara knutet till hur olika mark- och vattenområden förhåller sig till varandra och dess bredare kontext, däribland hur enskilda områden utgör delar av ett större system som är förutsättningskapande för totalförsvarets möjligheter att verka enligt givna uppdrag.

2.4. Sektorns framtida anspråk

Totalförsvarets militära dels behov av framtida mark- och vattenanspråk är starkt korrelerat till politiska beslut och inriktningar om hur det militära försvaret av Sverige ska dimensioneras och organiseras (se avsnitt 2.2 ovan). De förmågekrav som ställs på myndigheterna inom totalförsvarets militära del blir styrande för vilka mark- och vattenområden som krävs för att kunna uppnå beslutad förmåga. Förändringar av berörda myndigheters uppdrag kan leda till förändrade behov avseende tillgången till olika mark- och vattenområden. Med anledning av medlemskapet i Nato så kommer den gemensamma operationsplaneringen inom alliansen högst troligt att ställa nya och förändrade krav på behoven av mark- och vattenområden för totalförsvaret. Såväl volymbehov som tillkommande militära förmågor med specifika behov kan komma att ställa andra krav på områden än det vi ser idag.

Utöver förändrade uppdrag kommer även teknik- och samhällsutveckling samt den säkerhetspolitiska utvecklingen kräva löpande anpassning av totalförsvarets verksamhet för att det militära försvaret ska kunna svara mot aktuella förutsättningar och anpassas mot aktuella hotbilder.

2.5. Sektorns arbete med riksintressen och områden av betydelse

Med stöd av 3 kap. 9 § miljöbalken beslutar och redovisar Försvarsmakten anspråk både för *områden av riksintresse* respektive *områden av betydelse* för totalförsvarets militära del.

Av 3 kap. 10 § miljöbalken framgår att om ett område eller del av detta behövs för en anläggning för totalförsvaret ska försvarsintresset ges företräde vid konflikt med riksintresseanspråk enligt 3 kap. 5-8 §§ miljöbalken.

3 kap. 9 § miljöbalken

Mark och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt motverka totalförsvarets intressen.

Områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

3 kap. 10 § miljöbalken

Om ett område enligt 5-8 §§ är av riksintresse för flera oförenliga ändamål, skall företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vatten och den fysiska miljön i övrigt.

Behövs området eller en del av detta för en anläggning för totalförsvaret skall försvarsintresset ges företräde.

Områden som Försvarsmakten anger som *riksintresse* (3 kap. 9 § andra stycket miljöbalken) krävs för att säkerställa totalförsvarets militära dels behov. Andra områden kan ur ett nationellt perspektiv vara av mycket stor betydelse för totalförsvarets militära del och anges då som *område av betydelse* (3 kap. 9 § första stycket miljöbalken). Försvarsmakten anser att distinktionen dem emellan är användbar för att markera skillnader i anspråkets betydelse för totalförsvarets militära del och hur avgörande området är för att säkerställa totalförsvarets behov av mark- och vattenområden.

Försvarsmakten arbetar kontinuerligt med att granska, förtydliga och aktualisera riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del. En övergripande aktualisering av alla områden genomförs i enlighet med hushållsförordningen åtminstone vart åttonde år, men utifrån behov sker aktualisering och revidering mer frekvent.

Redovisning av riksintressen och annat planeringsunderlag

Aktuella riksintressen och områden av betydelse redovisas i planeringsunderlag som bland annat tillgängliggörs genom länsstyrelserna och på Försvarsmaktens hemsida. Detta innefattar bland annat värdebeskrivningar, kartunderlag i PDF-format och geodataunderlag till geografiska informationssystem för den information som kan redovisas öppet. Läs mer om sekretess nedan.

I planeringsunderlagen finns utöver information och beskrivningar av enskilda riksintressen och områden av betydelse även mer generella underlag. Det kan till exempel vara definitioner av begrepp, beskrivningar av olika typer av påverkansområden, information om samverkan och remittering till Försvarsmakten, fördjupad information om utvalda teman som till exempel militärt buller, med mera.

Försvarsmakten arbetar kontinuerligt med att utveckla och uppdatera planeringsunderlagen och informationen för att dessa ska vara ändamålsenliga och tillgängliga för aktörer som har behov av dessa.

2.6. Behov av sekretess och hantering av sekretessbelagd information

I Försvarsmaktens arbete och underlag gällande riksintressen och områden av betydelse förekommer uppgifter som omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Till exempel kan uppgifter om lokalisering, funktioner och verksamhet utgöra information som i olika utsträckning omfattas av sekretess. Sådana uppgifter kan innehålla skyddsvärd information om till exempel kapacitet, inriktning, sårbarhet eller system. Ett röjande av dessa uppgifter kan skada Sveriges försvar eller på annat sätt vålla fara för Sveriges säkerhet.

Gällande geografiska avgränsningar och värdebeskrivningar av enskilda riksintressen eller områden av betydelse så redovisas och tillgängliggörs dessa i externa planeringsunderlag i den mån det är möjligt med hänsyn till sekretess. Försvarsmakten gör denna bedömning både utifrån varje enskilt område och utifrån den aggregerade informationen. I vissa fall kan det handla om att i princip alla uppgifter om riksintresset eller området av betydelse omfattas av sekretess, vilket då kan innebära att både den geografiska avgränsningen och hela värdebeskrivningen omfattas av sekretess. I andra fall omfattas bara delar av uppgifterna av sekretess, vilket kan innebära att exempelvis den geografiska avgränsningen och delar av värdebeskrivningen kan redovisas. Det kan även finnas riksintressen och områden av betydelse där enbart mindre eller inga delar av uppgifterna omfattas av sekretess, vilket innebär att den geografiska avgränsningen och i princip hela värdebeskrivningen kan tillgängliggöras öppet för externa aktörer som exempelvis andra myndigheter och kommuner.

För att möjliggöra samverkan i särskilda fall om enskilda ärenden krävs att det vid berörda myndigheter finns förutsättningar att hantera säkerhetsskyddsklassad information och andra uppgifter som omfattas av sekretess enligt bland annat 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

2.7. Vanliga synergier och konflikter med andra intressen

Områden som utgör riksintresse eller som är av betydelse för totalförsvarets militära del grundar sig på många olika typer av verksamhet och för olika ändamål. En del verksamhet som bedrivs inom sådana områden ger upphov till omfattande omgivningspåverkan, medan andra områden kan behöva skyddas från olika typer av påverkan från det övriga samhället.

Exempelvis kan buller från militära skjutfält utgöra en olägenhet för boende och andra verksamheter i omgivningen. På motsvarande sätt kan verksamhet och infrastruktur som stör funktionen hos militära system, anläggningar och övningsområden förhindra den verksamhet som behövs för totalförsvarets militära del.

Försvarsmakten konstaterar att det kan uppstå såväl synergier som konflikter rörande planering av mark- och vattenområden i anslutning till områden där totalförsvarets militära del bedriver verksamhet. Om och hur sådana synergier eller konflikter kan uppstå beror på vilken typ av mark- eller vattenanvändning som föreslås i anslutning till sådana områden. Därför är det viktigt att analysera hur varje enskild åtgärd påverkar de värden som ligger till grund för att området pekats ut som riksintresset eller området av betydelse.

En möjlig synergi kan uppstå när verksamhet som orsakar buller, så som industrier eller vägar, lokaliseras i anslutning till områden där militär verksamhet ger upphov buller samt där detta kan ske utan att de olika verksamheterna medför begränsningar för varandra. Utöver effektivt nyttjande av bullerutsatta områden kan transportinfrastruktur som vägar, järnvägar och flygplatser i vissa fall även öka totalförsvarets möjligheter att genomföra ändamålsenliga transporter till och från olika områden.

Ett exempel på en potentiell konflikt är när bostäder eller annan störningskänslig verksamhet, som skolor och sjukhus, uppförs inom områden där militär verksamhet ger upphov till buller. I förlängningen kan sådan markanvändning leda till att den militära verksamheten inte längre kan bedrivas alls eller i den omfattning som totalförsvarets militära dels uppdrag kräver.

2.7.1. Påverkansområden

När det är möjligt redovisas omgivningspåverkan för riksintressen eller områden av betydelse i form av olika typer av påverkansområden. Detta för att tydliggöra planeringsförutsättningarna för kommuner, länsstyrelser, andra myndigheter och övriga aktörer.

Ett påverkansområde definieras enligt Boverket som ett område utanför ett riksintresseområde där åtgärder kan leda till en påtaglig skada på riksintresset. Skadan kan uppstå genom att åtgärder inom påverkansområdet medför skada på riksintresset eller genom att åtgärder inom påverkansområdet medför sådana restriktioner för den verksamhet som bedrivs eller är planerad begränsas så mycket att skada uppstår.¹²

Mer information om olika typer av påverkansområden för totalförsvarets militära del finns beskrivet i aktuella värdebeskrivningar och övrigt planeringsunderlag som finns tillgängliga på bland annat Försvarsmaktens hemsida.

¹² Boverket (2017), *Vägledning för nationella myndigheters underlag, beslut och redovisning rörande anspråk på riksintressen 3 kap. miljöbalken*. Promemoria 3190/2014

3. KRITERIER FÖR RIKSINTRESSEN OCH OMRÅDEN AV BETYDELSE

Enligt Boverkets vägledning bör följande tre generella kriterier ligga till grund för sektoreernas riksintressearbete. Beslutet om att ett område ska vara av riksintresse ska grundas på en nationell bedömning och det ska vara väl dokumenterat att området uppfyller något av följande kriterium.¹³

1. Området hyser värden av stor nationell vikt
2. Området behövs för att uppfylla Sveriges internationella åtaganden
3. Området behövs för att genomföra eller upprätthålla nationellt viktiga strukturer

Som redogjorts under tidigare del av dokumentet så ska Försvarsmakten med stöd av andra aktörer inom totalförsvarets militära del kunna försvara Sverige och allierade mot ett väpnat angrepp med utgångspunkt i det kollektiva försvaret inom Nato. Detta uppdrag medför att dessa aktörer behöver kunna lösa sina uppgifter även när samhället utsätts för svåra påfrestningar, inklusive under ett pågående väpnat angrepp mot Sverige.

Det övergripande kriteriet som är uppfyllt när ett område bedöms utgöra riksintresse för totalförsvarets militära del är att det står i relation till att den *”fastlagda försvarsgraden för landet ska kunna upprätthållas”*¹⁴ samt de beslutade krav som åligger myndigheterna att kunna lösa sina uppgifter i olika beredskapsnivåer längs hela konfliktskalan.

Utöver kraven på totalförsvarets förmågor behöver man även förhålla sig till beslut och förordningar som styr hur totalförsvaret ska vara organiserat geografiskt, exempelvis beslut om vilka orter Försvarsmakten ska organisera regementen för utbildning av militära förband.

Försvarsmakten har med utgångspunkt från Boverkets generella kriterier och det övergripande kriteriet ovan formulerat fem kriterier som tillämpas när områden av riksintresse respektive områden av betydelse för totalförsvarets militära del pekas ut. Minst ett av följande kriterier ska vara uppfyllt för att ett område ska pekas ut som riksintresse eller av betydelse för totalförsvarets militära del.

¹³ Boverket (2017), *Vägledning för nationella myndigheters underlag, beslut och redovisning rörande anspråk på riksintressen 3 kap. miljöbalken*. Promemoria 3190/2014

¹⁴ Prop. 1997/98:45. *Miljöbalk*.

1) Förmågan att bedriva operativ verksamhet*Område av riksintresse*

→ Området krävs för att säkerställa totalförsvarets militära dels möjligheter att genomföra militära operationer.

Område av betydelse

→ Området är av betydelse för att säkerställa totalförsvarets militära dels möjligheter att genomföra militära operationer.

2) Förmågan att organisera krigsförband*Område av riksintresse*

→ Området krävs för en ändamålsenlig utbildning och övning av krigsorganisationens militära del.

Område av betydelse

→ Området är av betydelse för en ändamålsenlig utbildning och övning av krigsorganisationens militära del.

3) Förmågan att utveckla det militära försvaret*Område av riksintresse*

→ Området krävs för att säkerställa den forskning, utveckling, verifiering och validering som behövs för att bibehålla samt utveckla Sveriges försvarsförmåga.

Område av betydelse

→ Området är av betydelse för att säkerställa den forskning, utveckling, verifiering och validering som behövs för att bibehålla samt utveckla Sveriges försvarsförmåga.

4) Upprätthållandet av nationellt viktiga militära strukturer*Område av riksintresse*

→ Området krävs för att säkerställa ett fungerande och redundant system för totalförsvarets militära dels

- territoriella övervakning
- signalspaning och underrättelseinhämtning
- kommunikation och ledning

Område av betydelse

→ Området är av betydelse för att säkerställa ett fungerande och redundant system för totalförsvarets militära dels

- territoriella övervakning
- signalspaning och underrättelseinhämtning
- kommunikation och ledning

5) Uppfyllandet av Sveriges internationella åtaganden*Område av riksintresse*

→ Området krävs för att uppfylla Sveriges internationella åtaganden.

Område av betydelse

→ Området är av betydelse för att uppfylla Sveriges internationella åtaganden.